Enderrock | Jordi Novell | Actualitzat el 12/07/2017 a les 07:00

Les polítiques culturals castiguen la música

La Generalitat va invertir en cultura l'any 2015 menys d'un 1% sobre el total de recursos disponibles | La davallada de la inversió pública en música entre 2008-2015 ha estat del 21,4%

Tot i que la crisi ha afectat la cultura en la darrera dècada a causa de la reducció del consum i la retallada de la despesa pública, la música ha estat el sector en què la inversió institucional s'ha reduït de manera més sagnant. En els últims set anys (2008-2015) la dràstica tisorada al sector musical ha superat el 21%, mentre que la cultura globalment s'ha vist disminuïda en un 15%. A més, la supressió de bona part de les aportacions del Ministerio de Cultura a grans equipaments ha obligat la Generalitat de Catalunya a destinar-hi més diners en detriment dels recursos per a la música en viu o a les discogràfiques, que han patit una retallada sense precedents del 60%.

Davallada sistemàtica

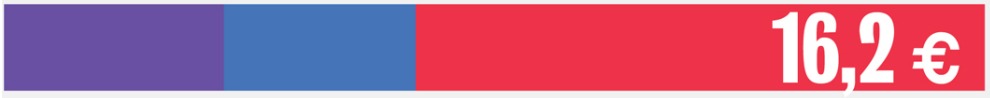
L'any 2016 el Parlament Europeu va encarregar un estudi a la Fundació Catalunya Europa sobre la despesa cultural als estats membres durant la crisi econòmica (2007-2014). L'informe, elaborat per Pere Almeda, parteix de la hipòtesi que la inversió pública en cultura a Europa ha estat la gran perjudicada pels efectes de la crisi econòmica que va arrencar amb la caiguda de Lehman Brothers el 2007. Des del 2008, explica el treball, tota una sèrie d'estats membres han retallat de manera contundent les polítiques d'ajut al sector cultural, així com els seus plans de subvencions per a les institucions culturals.

El sector cultural, segons la consultora britànica Ernst & Young, representava a Europa l'any 2012 un PIB del 4,2%: 534.900 milions d'euros. L'estudi subratlla, a partir de dades de l'Eurostat, com els estats del sud d'Europa -els anomenats PIGS- van apostar per reduir notablement la inversió en cultura. Itàlia ho va fer el 25%, Portugal el 32%, Grècia el 41% i l'Estat espanyol el 35%. Per contra, la resta d'estats -excepte Holanda- van decidir, en temps de crisi, augmentar la inversió en cultura; són destacables els casos d'Hongria (+32%), Eslovàquia (+26%), Alemanya (+16%) o França (+13%). És Catalunya un país culturalment europeu, o respon a les polítiques econòmiques del sud?

Inversió en cultura i música de les administracions catalanes

	Pressupost Cultura	% Pressupost Total	€ / habitant	Pressupost Música	% Pressupost Cultura	€ / habitant
2008						
Generalitat	356 M €	1,5%	52,7 €	69,8 M €	19,6%	10,3 €
Diputacions	110,5 M €	7,2%	15,4 €	4,8 M €	4,3%	0,7 €
Ajuntaments (BCN, GI, TGN i L)	156,9 M €	6,3%	78,9 €	19 M €	12,2%	9,6 €
TOTAL			147 €			20,6 €
2015						
Generalitat	217,4 M €	0,9%	29,3 €	27,6 M €	12,7%	3,7 €
Diputacions	127,4 M €	12,1%	17,2 €	23,6 M €	18,5%	3,2 €
Ajuntaments (BCN, GI, TGN i L)	155,3 M €	4,9%	78,8 €	18,2 M €	12,1%	9,3 €
TOTAL			125,3 €			16,2 €

Despesa de música per habitant 2015

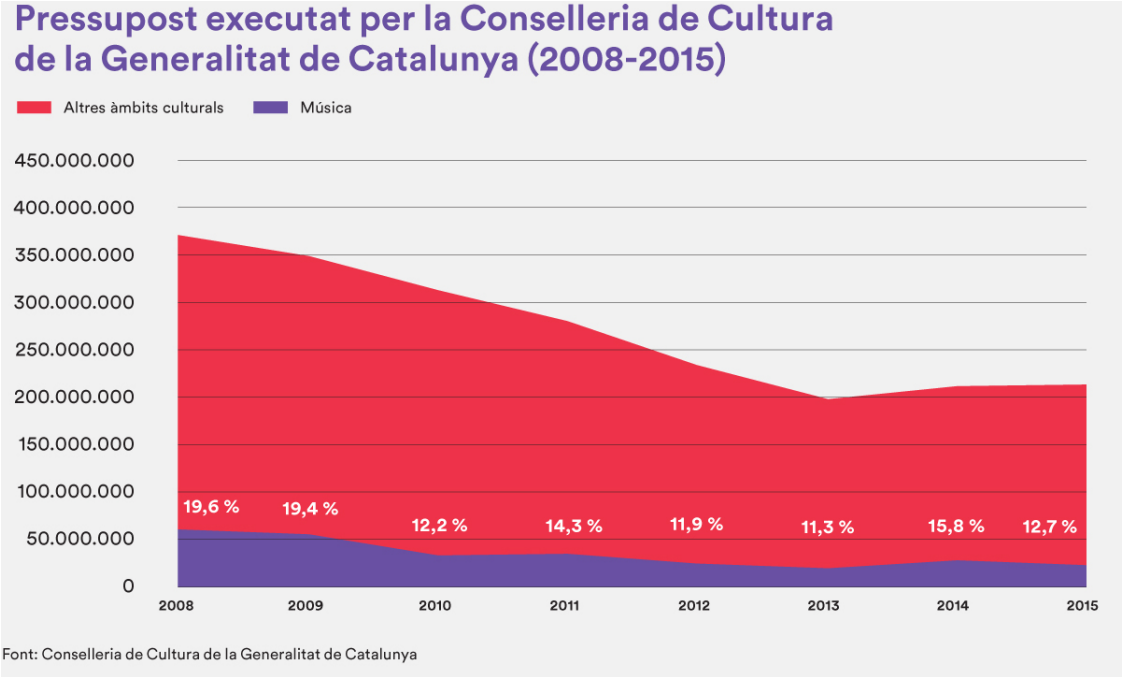

Generalitat 3,7 €
Diputacions 3,2 €
Ajuntaments 9,3 €

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per les institucions

Durant el període 2008-2015 la caiguda de la inversió en cultura per part del Govern català va ser del 39%, una major retallada en consonància amb la rebaixa del pressupost total de la Generalitat del mateix període, que va ser del 33%. El 2015 la despesa en cultura de la Generalitat va ser del 0,9% del pressupost total, clarament inferior a l'1,5% del 2008 i a mig camí de la xifra òptima del 2% que la conselleria ha esgrimit durant temps com a objectiu. Si focalitzem l'anàlisi en el sector musical, el 2008 el seu pes era del 19,6%, 70 milions d'euros respecte al global en cultura de 356 milions. En canvi, al cap de set anys, la despesa en música realitzada per la Generalitat va ser de només 27,6 milions, respecte a 217,4 milions culturals, rebaixant el percentatge de l'àmbit de la música al 12,7% del total.

La doble disminució sense precedents del capítol musical s'ha centrat en la notable pèrdua de pes específic de 7 punts menys de la música respecte al global cultural i ha anat acompanyada d'una extraordinària davallada pressupostària del 60%, molt superior a la rebaixa del mateix departament. L'evidència dramàtica és que pel camí s'han perdut 42,2 milions d'euros. No obstant això, si bé el sector musical ha vist reduït el seu pes específic, les àrees beneficiades han estat la cinematografia i el vídeo (+4%), i també els museus (+4,1%).

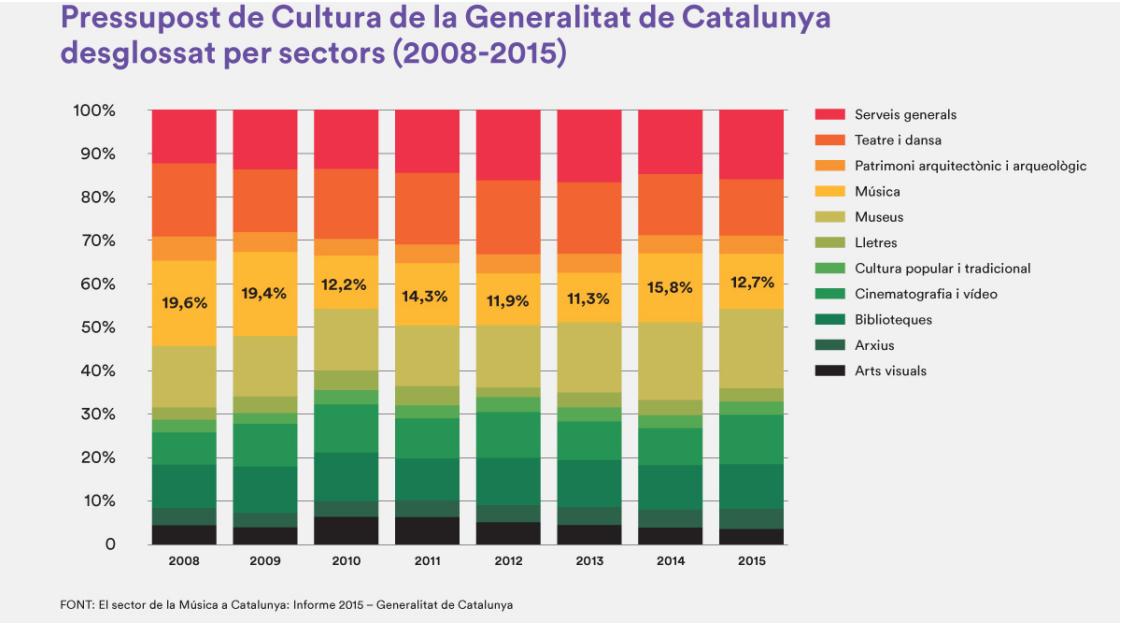

Pel director de l'Institut Català de les Empre-ses Culturals (ICEC), Xavier Díaz, "Catalunya és un referent cultural en molts aspectes com a regió del sud d'Europa, on el talent, la creativitat i la innovació són elements característics, bàsics i necessaris per tenir una cultura forta que permeti que la ciutadania sigui culta, lliure i feliç. En l'àmbit de la música, igual que la resta de sectors, entre altres accions caldria que els pressupostos mostrin la importància de la cultura destinant més del 2% dels recursos a polítiques culturals". Tot i això, el cert és que Catalunya s'ha comportat fins ara com un país del sud d'Europa en inversió cultural passant de l'1,5% al 0,8% (2008-17), respecte al pressupost global, en una línia semblant a la despesa cultural del govern espanyol, que també ha retrocedit de l'1,7% l'any 2008 a l'1% el 2014.

Inversió musical per càpita

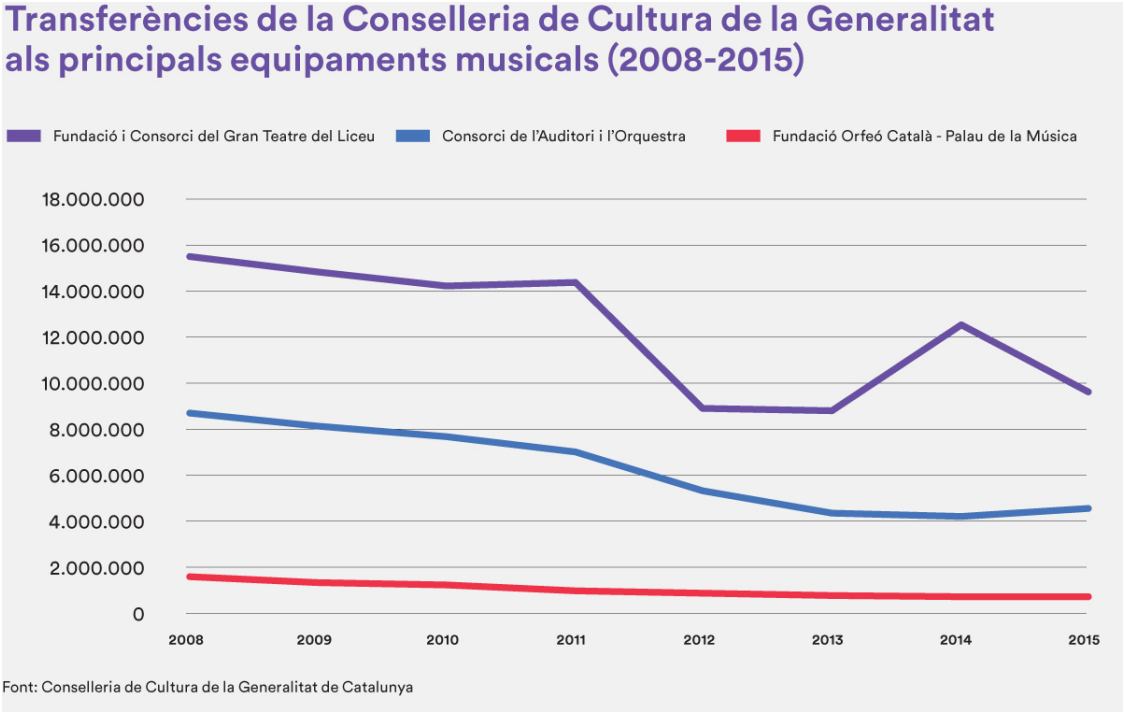
La inversió cultural per habitant a Catalunya també ha caigut els darrers anys. La despesa pública per càpita de les principals institucions públiques -Generalitat, diputacions i els quatre grans ajuntaments- s'ha reduït un 15% en el període 2008-15; ha passat de 147 a 125,3 euros. En música, la davallada ha estat superior amb una rebaixa del 21,4%, de 20,6 a 16,2 euros per habitant; una pèrdua de 4,4 euros en set anys. A l'Estat espanyol -sumant totes les administracions- es va dedicar el 2007 un total de 145 euros per càpita a la cultura, mentre que el 2014 la inversió ja va ser de només 92 euros, amb una reducció del 37%.

En el cas de la Generalitat de Catalunya, la inversió cultural per càpita va passar de 52,7 euros del 2008 a 29,3 el 2014, amb un decrement del 44%. En l'àmbit musical concret, la deriva ha estat de 10,3 euros per habitant el 2008 a 3,7 euros el 2015, amb la caiguda del 64% en la inversió musical directa.

Les diputacions han estat l'únic organisme que ha pogut mantenir el nivell, ja que en el període 2008-15 han augmentat un 15% la despesa cultural, i la música ha guanyat un visible 392%. Les institucions ?provincials' van distribuir el 2008 un pressupost en cultura de 110,5 milions d'euros, dels quals 4,8 milions (4,3%) van ser per a música, i en canvi dels 127,4 milions d'euros en cultura del 2015, 23,6 ja van anar a parar a la música (18,5%). En total, les quatre diputacions catalanes van consolidar el 2015 una despesa musical per càpita de 3,2 euros, i han quintuplicat així els 0,7 euros de l'exercici 2008.

Finalment, els quatre principals ajuntaments (Barcelona, Tarragona, Lleida i Girona) van reduir el 2008-15 només l'1% de la inversió cultural (de 157 a 155 milions), que ha afectat la música amb una caiguda del 4,2% (de 19 a 18,2 milions d'euros). La inversió en política cultural ha passat del 6,3% al 4,9% dels pressupostos municipals, mentre que les partides musicals s'han mantingut en el 12%. La despesa musical per càpita ha baixat un 3%, dels 9,6 euros del 2008 als 9,3 destinats el 2015.

L'informe de la Fundació Catalunya Europa indica que mentre els països nòrdics (Suècia, Finlàndia i Dinamarca) destinaven el 2014 una mitjana de 181 euros en cultura per habitant, els països del sud (Espanya, Itàlia, Grècia i Portugal) hi aportaven 57 euros. Aquesta política cultural ha dibuixat un mapa europeu totalment polaritzat. La reducció del 9% del PIB en els països del sud d'Europa s'ha traduït en una retallada del 30% en despesa cultural. En temps de crisi, els governs del sud d'Europa han relegat la cultura a la darrera de les seves prioritats, a diferència la despesa cultural dels ciutadans, que s'ha mantingut constant.

Targeta vermella

La situació és més preocupant si s'analitza el destí dels recursos invertits per la Generalitat de Catalunya. L'any 2008, dels 70 milions d'euros destinats a la música, 43,3 milions (62%) es van dedicar a activitat i els restants 26,7 a grans equipaments (Liceu, L'Auditori i Palau de la Música). Per contra, el 2015 només 12 milions han estat per a activitat (43%), i 16 milions (57%) han anat als equipaments. Des de l'ICEC, Xavier Díaz ho justifica en bona part a causa del gran decrement d'inversió del Ministerio de Cultura. El total de subvencions i inversions del govern de l'Estat a Catalunya ha passat de 71,8 milions d'euros a 18,7 milions d'euros l'any 2017 (-74%).

Fins ara la priorització de la inversió cultural -i especialment musical- en el pressupost de la Generalitat ha estat nul·la. La retallada practicada en el període 2008-15 equipara Catalunya als països més pobres d'Europa en l'opció política de retallar el pressupost de cultura. A més, la redistribució de la major part dels escassos recursos musicals en tres equipaments augura perspectives de futur complicades. Caldria consolidar polítiques culturals més enllà de la creativitat i el talent que dotin les empreses del sector d'eines per mirar cap a l'Europa de la cultura en la qual ens volem emmirallar.